

Utdragen handläggning av ett ärende om ersättning för kostnader avseende personlig assistans enligt 9 § 2 LSS

Anmälan

AA klagade i en anmälan, som kom in till JO den 8 mars 2007, på Rättviks kommun. Hon anförde bl.a. följande.

Kammarrätten i Sundsvall återförvisade i ett beslut 2006-12-11 i mål nr 1985-06 målet till dåvarande socialnämnden, nuvarande socialutskottet, i Rättviks kommun som har att bereda AA tillfälle att visa att hon haft ersättningsgilla kostnader för personlig assistans under viss angiven tid. Något meddelande med anledning av kammarrättens beslut har jag inte fått. Jag hade emotsett besked om vilka uppgifter som socialutskottet saknar.

AA ifrågasatte även kommunens handläggning av hennes framställning om att få ta del av handlingarna i ärendet. Härutöver begärde hon att JO mer allmänt skulle granska hur förutvarande socialnämnden i kommunen hade agerat mot henne under åren 2003 och 2004.

Utredning

JO tog del av kammarrättens beslut den 11 december 2006. Därefter remitterades anmälan angående kommunens handläggning beträffande tiden efter kammarrättens beslut till Kommunstyrelsen, sociala utskottet, i Rättviks kommun för utredning och yttrande.

Utskottet lämnade som sitt svar på JO:s remiss en skrivelse som hade upprättats av socialchefen BB. I skrivelsen anfördes i huvudsak följande (de åberopade bilagorna har här utelämnats; JO:s anmärkning).

AA hemställer i sitt brev att JO granskar socialutskottets (f.d. socialnämndens) hantering av hennes ärende. Ärendet gäller personlig assistans och har pågått sedan 2004-05-07. Rättviks kommun har fr.o.m. våren 2007 anlitat juristkompetens från Sveriges Kommuner och Landsting i detta ärende.

AA tar i sitt brev upp fyra punkter som vi besvarar här nedan. I ärendet finns sedan tidigare en omfattande dokumentation. Om ni finner att ni vill ta del av tidigare dokumentation så står vi gärna till tjänst med denna.

Nedan följer svar på AA:s frågor:

Dröjsmålet har inget att göra med en ”förhållning” av ärendet i syfte att inte betala ut pengar. Dröjsmålet handlar om att vi anlitat juristkompetens och att detta tagit tid.

Svar har för övrigt skickats till AA 2007-03-06, där vi förklarat dröjsmålet. Se bilaga 1.

Socialnämnden har bevarat de handlingar som AA lämnat in. AA har erhållit kopior på alla handlingar för att själv kunna bedöma om allt finns med. Se bilaga 2 och 3.

Handlingar är översända till AA. Se bilaga 3.

Vi beklagar, som nämnts ovan, att det tagit tid med utlämnandet av handlingar. Vi har också förståelse för att AA tycker att det tagit lång tid.

JO inhämtade från kommunen journalanteckningarna i AA:s ärende för tiden efter kammarrättens beslut den 11 december 2006–23 april 2007.

I en förnyad remiss som ställdes till socialförvaltningen i Rättviks kommun begärde JO att det tidigare remissvaret skulle kompletteras med upplysningar om, och i så fall när, AA hade beretts tillfälle att inkomma med uppgifter till förvaltningen om hon haft ”ersättningsgilla kostnader för personlig assistans för tiden från den 16 april 2004–april 2005.

I ett svar på remissen anförde socialchefen BB i huvudsak följande (de återopade bilagorna har här utlämnats; JO:s anmärkning).

Kammarrätten beslutade den 11 december 2006 att visa ärendet åter till socialnämnden. Kammarrätten anförde att nämnden skulle bereda AA tillfälle att visa att hon haft ersättningsgilla kostnader för personlig assistans under perioden 2004-04-16 till 2005-04.

AA har beretts tillfälle att visa att hon haft ersättningsgilla kostnader. I brev från socialförvaltningen daterat 2007-05-18 (bilaga 1) framkommer att AA beretts tillfälle att inkomma med uppgifter angående kostnader. Kommunen, har dessutom i ett brev svar till AA daterat 2007-06-27 (bilaga 2) framhållit att ytterligare handlingar ska inlämnas.

AA kom under ärendets handläggning in med ytterligare skrivelser, bl.a. ett yttrande över nämndens yttrande och förvaltningens kompletterande remissvar. I en skrivelse som kom in till JO den 22 februari 2008 anförde hon att kommunen ännu inte hade fattat något beslut om ersättningen.

Med anledning av vad AA anförde tog föredraganden i ärendet kontakt med BB för att inhämta uppgifter rörande förvaltningens handläggning efter att kommunens remissvar hade kommit in till JO. I ett svar som sändes in till JO per e-post anförde BB följande.

Det här är ett ärende som pågått under en lång tid och som också tidigare varit uppe i kammarrätten. Jag har jobbat här i ett år och har alltså inte varit med från början. Därför har vi anlitat en jurist från SKL som på vårt uppdrag ska komma fram till en lösning.

AA har i skrivelse till oss 2007 09 24 hävdad att hon vill ha ersättning för personlig assistans under en viss tidsperiod. Vi anser i svar till henne 2007 11 29 att vi är beredda att utbetala ersättning till henne under förutsättning att vi får tillgång till anställningsavtal mellan hennes assistenter och VH assistans som har utfört assistansen.

Vi har fått svar från AA 2008 01 29. Vår anlitade jurist på SKL kommer att hjälpa oss vidare men har inte tid förrän i slutet av april. Detta har AA fått meddelande om i brev daterat 2008 02 27.

Jag skickar gärna över skriftväxlingen om du vill det eller försöker komplettera muntligt. Jag väntar också svar från juristen och efter det hoppas jag att vi kan

avsluta ärendet. Förmodligen kommer vi att betala ut viss retroaktiv ersättning men som sagt vill jag avvakta juristens svar.

Vi är mycket angelägna om att komma fram till en lösning så fort som möjligt. Det är mycket olyckligt att det drar ut på tiden.

Vid en förnyad förfrågan efter sommaren 2008 fick JO besked om att nämnden den 24 juni 2008 hade fattat ett beslut om assistansersättningen.

JO hade tillgång till kommunens skriftväxling med AA för tiden från den 15 januari 2007–7 februari 2008.

I ett beslut den 12 februari 2009 anförde *JO André* följande.

Bedömning

AA har begärt att JO ska granska hur den förutvarande Socialnämnden i Rättviks kommun har agerat mot henne under åren 2003 och 2004. Enligt de regler som gäller för JO:s verksamhet bör JO emellertid inte utreda förhållanden som ligger mer än två år tillbaka räknat från när anmälan gjordes. Det finns inte skäl för mig att i detta fall frångå den principen. Min granskning har inriktats på kommunens handläggning av ansökan om assistansersättning efter Kammarrättens i Sundsvall beslut den 11 december 2006.

Kammarrättens beslut innebar att socialtjänsten skulle pröva AA:s rätt till ersättning för kostnader avseende personlig assistans under tiden från den 16 april 2004 till april 2005. I sitt beslut anförde kammarrätten bl.a. följande.

Socialnämndens beslut den 8 september 2005 är föranlett av länsrättens dom den 19 augusti 2004, en dom som inte ändrades av kammarrätten, varigenom AA förklarades berättigad till personlig assistans och socialnämnden ålades att beräkna det antal timmar varmed förmånen skulle utgå. I en sådan situation hade det enligt kammarrättens mening ålegat socialnämnden att utreda om AA för förfluten tid fått vidkännas kostnader för personlig assistans av ersättningsgill natur och om så befunnits vara fallet därefter beräkna storleken på ersättningen efter antalet timmar behövlig assistans.

Det framgår inte av handlingarna i målet att AA av socialnämnden har beretts tillfälle att visa att hon haft kostnader för personlig assistans för förfluten tid, att assistans faktiskt lämnats som gett upphov till kostnad som är av ersättningsgill natur och att det kravet var uppfyllt redan i och med att arbetet utfördes. Länsrättens dom och socialnämndens beslut bör därför upphävas och målet visas åter till socialnämnden som har att bereda AA tillfälle att visa att hon haft ersättningsgilla kostnader för personlig assistans för tiden den 16 april 2004–april 2005 och i förekommande fall beräkna den ersättning som nämnden finner böra utgå.

Den 18 maj 2007 anmodades AA att lämna in vissa handlingar till kommunen rörande de eventuella kostnader som hon hade haft för assistans under den aktuella tiden.

En jurist som kommunen hade anlitat redovisade den 30 oktober 2007 sin syn på AA:s framställning om ersättning. Med anledning av vad juristen anförde, anmodades AA att komma in med kopia av anställningsavtal beträffande de personer som hade hjälpt henne under den aktuella tiden. AA lämnade in avtalen till kommunen den 30 januari 2008.

Den 24 juni 2008 fattades ett beslut i saken.

Efter kammarrättens avgörande har det ankommit på kommunen att utreda om AA hade haft kostnader för personlig assistans under den aktuella tiden. Kommunen borde mer eller mindre omgående ha berett AA tillfälle att komma in med ett underlag rörande sina eventuella kostnader.

Förvaltningens första kontakt med AA efter kammarrättens beslut ägde rum först i mars 2007 efter att AA i januari 2007 hade vänt sig till kommunen och ställt frågor angående handläggningen. Den 18 maj 2007 beredde kommunen AA tillfälle att lämna uppgifter om vilka kostnader som hon hade haft, dvs. fem månader efter kammarrättens beslut. I juni 2008, dvs. ungefär ett och ett halvt år efter kammarrättens beslut om återförvisning, fattade kommunen ett beslut om assistansersättningen.

Kommunen har i sitt remissvar anfört att den långa handläggningstiden i ärendet inledningsvis berodde på att kommunen anlitat ”juristkompetens och att detta tagit tid”. Handläggningen synes även senare ha dragit ut på tiden därför att juristen inte haft tid att svara på de frågor som kommunen ställt om handläggningen.

Jag kan konstatera att den grundläggande rättsliga frågan, nämligen om det över huvud taget är möjligt att utbetala ersättning för förfluten tid, är besvarad i rättspraxis, och kammarrättens beslut byggde på den förutsättningen att sådan ersättning kunde beviljas. Vad som återstod för kommunen att bedöma i förevarande fall var om AA visat att hon haft faktiska och ersättningsgilla kostnader för personlig assistans under den aktuella tiden. Om förvaltningen snarast efter kammarrättens beslut berett henne tillfälle att inkomma med det underlag som hon ville åberopa, hade ett beslut på den då föreliggande utredningen kunnat fattas redan tidigt under våren 2007. För det fall beslutet hade inneburit ett avslag, hade AA kunnat överklaga det och därigenom, långt tidigare än vad som nu har blivit fallet, fått sina ersättningsanspråk slutligt prövade. Det förhållandet att kommunen ansåg att det var nödvändigt att rådfråga en jurist och att denne inte hade möjlighet att ta sig an ärendet med den skyndsamhet som var erforderlig, utgör inte en ursäkt för kommunens utdragna handläggning. Kommunen borde i den uppkomna situationen ha försökt att få juristen att ändra prioriteringen mellan sina olika arbetsuppgifter eller ha vänt sig till en annan jurist.

Socialchefen BB bekräftade till JO under våren 2008 att handläggningen hade dragit ut på tiden och att detta var olyckligt. Enligt min mening framstår handläggningstiden som orimlig lång, och kommunstyrelsens sociala utskott måste verka för att något liknande inte uppkommer i andra ärenden inom utskottets verksamhetsområde.

Utredningen ger vid handen att kommunen har brustit även vid handläggningen av AA:s framställning om att få ta del av handlingar i sin akt genom att det tog för lång tid innan kommunen lämnade ut handlingar till henne. Eftersom det inte synes ha förelegat någon oklarhet om vilka handlingar som AA ville ta del av och framställningen inte heller bort föranleda några mer ingående överväganden i

rättsligt hänseende, är det svårt att förstå varför handlingarna inte skickades till henne utan dröjsmål. I en skrivelse till AA under våren 2007 bekräftade kommunen att ett fel hade begåtts och det sociala utskottet har i sitt yttrande till JO beklagat det inträffade. Jag finner mot den bakgrunden inte skäl att närmare gå in på handläggningen.

När det under våren 2007 stod klart för kommunen att AA inte hade fått kopia av vissa handlingar, sändes trots detta inte de aktuella handlingarna till henne. AA tvingades att göra förnyade påstötningar om saken. Detta är inte tillfredsställande.

AA har överklagat kommunens beslut i juni 2008 om assistansersättningen till länsrätten. JO brukar inte uttala sig i frågor som ska prövas av domstol. Jag går därför inte här in på frågan om kommunens bedömning i sak av AA:s rätt till retroaktiv assistansersättning.

Vad som i övrigt har förekommit föranleder inte något uttalande från min sida.